

ECHICHE MBURU ANUMANU N'ASUSU IGBO NA N'ASUSU BEKEE

Patrick Ik. Umezi

Ngalaba Amumamu Igbo, Afrika na Eshia,

Mahadum Nnamdi Azikiwe Oka

ikennaumezi@yahoo.com

Umị edemede

Nchọcha a bụ maka echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na n'asusu Bekee. Ihe kpalitere nwanchọcha ime nchọcha a bụ, n'agbanyeghi mkpa o di imata myiri na ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee, o nwebeghi onye merela nchọcha iji chọputa ha. Ihe nwanchọcha bu n'obi bu ichọputa ma detuo echiche di na mburu anumanu n'asusu Igbo na echiche o nwere n'asusu Bekee iji chọputa myiri na ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu abuo a. Atutu mgbakwasa ukwu nchọcha a bu atutu njirime. Nchọcha a gosiri na ufodu myiri di n'etiti ha bu na a bia n'asusu Igbo nakwa asusu Bekee, ihe agwo na-egosi bu ekwesighi ntukwasị obi, agu bu ikpaike, ahuhu bu ipe mpe, agu owuu bu oke aguu, ejula bu ime nwayoo. A chọputakwara na ndiche di n'etiti ha bu: a bia n'asusu Igbo, ihe aturu na-egosi bu nzuzu, mana n'asusu Bekee, o bu enweghi onwe. N'asusu Igbo, ehi bu ibu ibu, mana n'asusu Bekee, o bu nzuzu; n'asusu Igbo, okuko na-egosi igba mbo mana a bia n'asusu Bekee, o bu itu ujo ka o na-egosi. N'ikpeazu, nwanchọcha mejuputara ebumnobi ya site n'ime ka onye obula mata na mburu anaghi eziputa echiche nkiti. Ya bu na mburu anumanu nwere echiche di iche iche site n'otu agburu ruo n'ozo, sitekwa n'otu asusu ruo n'ozo.

Mkpolate

Otu ihe doro onye oḅula anya bu na asusu niile nwere echiche, mana o dighi onye ma ihe bu mputara echiche kpomkwem. Nke a bu maka na otu okwu na-enwe otutu echiche site n'otu asusu ruo n'ozo. Ozokwa, e nwere echiche nharunanya, nwekwaa echiche nharunuiche. O bu njikota echiche nharunanya na nke nharunuiche ka a na-esi enweta ihe a na-akpo nsara echiche. Nsara echiche bu atutu nke otu onye okaasusu aha ya bu Gilles Fauconnier tputara, nke na-aruga aka n'etu e si eji ihe a na-ahu anya wee aghota ihe a naghị ahụ anya. A bja n'asusu ncheke, a na-eji mburu eziputa ya.

Mburu bu atumatu okwu nke na-eji otu ihe amado n'ihe ozo nke enweghi agwara nke mbu. O bu ngwa asusu na-enye aka n'ighota ekere uche di iche iche. N'asusu ncheke, o bu ihe ndi a na-ahu anya ka e ji akowa ma na-aghatakwa ihe ndi a naghị ahụ anya. Otu atumatu okwu putara ihe e ji eme nke a bu mburu. Obodo di iche iche nakwa agburu di iche iche nwere mburu di iche iche gbasara anumanu. Ihe otu anu na-egosi n'otu agburu abughi ihe o na-egosi n'agburu ozo. Nke a gosiri na mburu anaghị ebu echiche nkiti. O bu ihe a na-ahu anya ka e ji aghota ihe a naghị ahụ anya.

Otutu ndi mmadu agbaala mbo n'oge gara aga, n'ogo di iche iche mee nchocha ma detuo maka mburu di ka o si di n'obodo di iche iche nakwa n'agburu di iche iche. Ka o sila di, n'agbanyeghi mbo niile a ha gbara, o nwebeghi onye merela nchocha maka echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee. Nke a gosiri na o nwere ebe na-eri mperi. O bu n'ihì mkpa nke a di ka nwanchocha ji kpebie ibagide ime nchocha a iji mechie ohere a.

Nchọcha a gbadoro ukwu na mburu anumanu n'asusu Igbo nakwa mburu anumanu n'asusu Bekee. Nwanchọcha bu n'obi ichọputa echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee. Site na ya ka a ga-esi chọputa myiri di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee, nakwa ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu abuo a. E nyochakwara otutu agumagu di iche iche metutara isiokwu a na-eede maka ya.

Ya bu, ajuju a na-aju na nchọcha a bu: kedu echiche mburu anumanu n'asusu Igbo? Kedu echiche mburu anumanu n'asusu Bekee? Olee myiri di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee? Chọputa ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee?

Nchọcha a ga-abara ndi Igbo na ndi Bekee uru n'ebe o di ukwu, maka na o ga-enye aka n'ighota echiche asusu Igbo na asusu Bekee gbasara mburu anumanu di iche iche. O ga-abukwa ebe mgbakwasa ukwu maka ndi ga-eme nchọcha n'odinihu gbasara mburu anumanu n'asusu obula maobu ihe ndi metutara ya. O ga-abukwa ebe mgbakwasa ukwu maka ndi nkuzi na umu akwukwo na-agu asusu Igbo maobu asusu ozọ n'imuta ihe gbasara mburu n'asusu ncheke maobu mburu n'agumagu.

Nkọwa Mburu

Lakoff na Johnson (1980) kowara mburu di ka ighota na ihu otu ihe di ka ihe ozọ. Ihe ahụ ga-enwe otu ihe n'ime agwara ndinime ihe e ji atunyere ya. Nkọwa Lakoff na Johnson na-

egosi na mburu na-egosiputa echiche nburunuche na nsirihu ndi mmadu n'omenala nakwa asusu di iche iche.

Deignam (2003) n'aka nke ya kwara mburu di ka atumatu okwu nke na-eji otu mkpuru okwu maobu nkebiahiri wee si na ihe bu ihe o na-abughi n'anya mmadu site n'agwara ndinime ihe a na-ekwu maka ya ziputara. Nkwa Deignam na-aputa ihe na mkparitauka ndi Igbo. Omumaatu: (1) Ikenna bu agu n'ogu ahu. Na nkwa a, o doro anya na Ikenna bu mmadu mana o ziputara otu agwara ndinime agu, nke bu "ikpa ike."

N'otu aka ahu, Barcelona (2000) si na mburu bu atumatu okwu nke na-eji otu ihe edochi anya ihe ozu nke ya na ya nwere otu agwara ndinime iji mee ka agwara ha nwere puta ihe, ka ndi mmadu wee ghota ihe a na-ekwu.

Halupka-Resetar na Radic (2003) na-ekwu na mburu bu atumatu okwu nke a na-eji atule ma na-aghota ihe abuo na-eyighi onwe ha, site n'iweputa agwara zoro ezo ha abuo nwekoru. Nkwa Halupka-Resetar na Radic gosiputara mburu di ka ihe a na-eji nburunuche wee aghota kari nghota nke nburunanya. Radden (1999) mere ka a mata na mburu bu mgbe a si na mmadu, ihe, maobu ebe bu ihe o bughi, naani maka na ha abuo nwekoru otu agwara ndinime. Nkwa Radden gosiri na mburu abughi naani mmadu bu nchuta ya; kama ihe obula nwere ike ibu isiokwu maobu nchuta mburu.

Nkwa ndi a niile bachara uru. Mana ka o si metuta nchocha a, nwanchocha na-akwa mburu di ka atumatu okwu nke na-

ewere otu ihe mado n'ihe ozo iji ziputa echiche nharunuche nke mputara ya na-adị iche site n'otu agburu ruo n'agburu ozo, maobu site n'otu asusu ruo n'asusu ozo. Nkwa a gosiri na echiche mburu anaghi abu echiche nkiti. O na-eji ihe a na-ahu anya akwa ihe a naghi ahụ anya. Nghota ya na-adị iche site n'otu asusu ruo n'ozo, maobu site n'otu agburu ruo n'ozo.

Nchocha E Merela n'Isiokwu

Miall (1982) si na mburu bu ihe osu asusu obula ji aru oru ubochi niile. O nweghi osu asusu ejighi mburu ekwu okwu. Ufodu oge, mburu na-adaputa mmadu nonu na ntumadi, mgbe o na-ekwu okwu. Echiche Miall gbasara mburu bu eziokwu maka na mburu kacha atumatu okwu ndi ozo aputa ihe n'okwu n'asusu di iche iche. Otutu oge, ndi mmadu anaghi ama mgbe ha ji mburu kwuo okwu. Omumaatu:

(2a) Si ebe a puo, ewu.

(2b) Lee ka i di, ezi.

N'omumaatu ndi a "ewu" na "ezi" bu mburu.

Nchoputa Maill bara uru nke ukwu, maka na o mere ka ndi mmadu choputa etu mburu si aputa ihe n'ububo mgbe niile. O di iche na nchocha a maka na o gbadoro ukwu n'etu mburu si aputa ihe n'okwu; mana nchocha a bu maka echiche mburu anumanu na asusu Igbo na asusu Bekee. Ya bu na nchocha Maill egboghi nsogbu nchocha a.

Lee (2001) n'aka nke ya gosiputara ebumnobi ya nke bu ichoputa etu mburu si didebe mkpa n'ububo. O si na mburu di nnukwu mkpa maka ikparita uka nakwa itinye isi utu n'asusu di iche iche. Nke mbu, o na-eme ka onye na-ekwu okwu na onye a na-agwa okwu chemie echiche ime iji ghota

ihe a na-ekwu. Nke ozo bu na o na-etinye ndu n'ihe enweghi ndu, na-emekwa ka ndi mmadu na-echemi echiche ime site n'ihe ndi a na-ahu anya maka ighota ihe ndi a naghị ahụ anya.

Echiche Lee bara uru nke ukwuu maka na o mere ka a mara uru mburu bara na mkparita uka. O di icha na nchocha a maka na o gbadoro ukwu na mkpa mburu di n'ububu; ebe nchocha a gbadoro ukwu na mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

N'aka nke ya, Grady (2007) gosiputara ndiche di n'etiti mburu na myiri. O si na a na-eji 'bu' eziputa mburu, ebe a na-eji 'di ka' eziputa myiri. Nchocha Grady bara uru nke ukwuu maka na o nyere aka wee doo ndi mmadu anya n'igosiputa ndiche di n'etiti mburu na myiri. O di icha na nchocha a, maka na o gbadoro ukwu n'ikowa ndiche di n'etiti mburu na myiri; ebe nchocha a na-eleba anya na myiri na ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee. Ya bu na nchocha a ka di ezigbo mkpa.

Low (1988) mejuputara ebumnobi ya, nke bu ichoputa etu mburu si eziputa echiche agburu di icha icha. O si na mburu na-egosiputa echiche na nghota ndi mmadu si n'agburu di icha icha. Echiche Low bu eziokwu maka na okwu mburu n'otu agburu anaghị abucha otu ihe n'agburu ozo; maka na agburu obula nwere etu ha si ahuta ma na-aghotakwa ihe di icha icha.

Nchọcha Low bara uru maka na o ziputara nghota agburu di iche iche nwere maka mburu di iche iche. O di iche na nchọcha a maka na o kowara ka agburu di iche iche si ahuta mburu; mana nchọcha a gbadoro ukwu naani na mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

Lakoff na Johnson (1980) na nchọcha ha mere maka ichoputa uzọ di iche iche e si eji mburu aru oru n'asusu, kowaputara na mburu abughi naani ihe e ji achọ okwu mma, kama o bukwaazi ihe e ji achikota ma ziputa echiche mmadu. Ha kowara na mburu na-aputa ihe n'asusu obula n'uzo di iche iche: uzọ azumahia, onodu akunauba, omenala, okpukperechi wdg. Echiche Lakoff na Johnson putara ihe na ndu agburu obula. Asusu obula na-egosi ka ndi nwe ya si eche echiche. Ha na-ejikuwazi mburu eziputa nke a n'uzo di iche iche.

Nchọcha Lakoff na Johnson bara uru maka na o gosiputara uzọ di iche iche e si eji mburu aru oru n'asusu. O di iche na nchọcha a maka na o gbariri metuta uzọ di iche iche e si eji mburu aru oru n'asusu; mana nchọcha a gbadoro ukwu n'echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

Lakoff (1993) site na nchọcha o mere maka ichoputa agwara mburu metutara anumanu, choputara na mburu anumanu nwere agwara di iche iche. Nke mbu, a na-eji aha anumanu ahụ eme nsinabe karịa jiji ya mee nchuta. Nke abuo, e nwere ike jiji aha anu ahụ wee ruga aka etu o si akpa agwa maobu jiji ya gosi onye anaghi akpa agwa ka anu ahụ. Lakoff gara n'ihu kowaputa na osu asusu na-ewere agwara anumanu nke di ya mkpa maka iziputa echiche ya n'ububo, ma hapu

agwara ndi ọzọ. Ọzọkwa, a na-eji agwara anumanu atunyere onye nwere agwara ndi ahụ maobu onye enweghi ha.

Nchọcha Lakoff bara uru nke ukwu, maka na o nyere aka n'ichoputa ihe ndi di mkpa na mburu metutara anumanu, nakwa uzọ e nwere ike isi ji mburu ndi ahụ wee mee ihe n'ububu. Omumaatu:

(3): Chika bu aghuru.

N'omumaatu (3) "aghuru" bu isiokwu.

(4): (4a) Ikenna bu agu.

(4b) Ikenna bu agu ike gwuru.

N'omumaatu ndi a, nke (4a) weputara agwara niile e jiri mara agu. Ya bu na o na-aruga aka n'agwara e jiri mara agu. Mana omumaatu (4b) gosiri na Ikenna enweghi agwara e jiri mara agu.

Nchọcha Lakoff di iche na nchọcha a maka na nchọcha ya gbadoro ukwu n'agwara mburu metutara anumanu; mana nchọcha a bu maka myiri na ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

White (2003) gosiputara ebumnobi ya nke yitere echiche Lakoff (1993), bu ichoputa akuku anumanu na-aputa ihe na mburu e ji asu asusu. O kowaputara na otutu mburu e ji achọ okwu mma n'asusu di iche iche bu mburu metutara anumanu na agwa ha di iche iche. O kowara na ebe a na-elegara anya na mburu anumanu bu etu ha si akpa agwa, etu ha si eri nri, etu gburugburu ha si adi, na etu akuku ahụ ha di; bido na nsinabe ruo na nchuta mburu ahụ. Echiche White putara ihe n'asusu di iche iche. Otutu mburu e ji ekwu okwu n'asusu di iche iche taa bu mburu metutara anumanu

n'ụdị ọbụla. O nwere ike buru anụ ọhịa, anụ ụlọ, anụ nsọ wdg.

Nchọcha White bara nnukwu uru, maka na o mere ka ndị mmadụ mata agwara anumanu nke di mkpa maka mburu. O di iche na nchọcha a maka na o gbadoro ukwu na mburu anumanu na agwara ha; mana nchọcha a gara n'ihu n'itule mburu anumanu n'asusu abuo kwuru onwe ha. Nke a gosiri na nchọcha ya egboghi nsogbu nchọcha a.

Barcelona (2000) si na a na-eji mburu anumanu egosiputa etu agwara anumanu di iche iche na omume ha si di wee egosiputa etu mmadu, ebe, maobu ihe ozọ, si di. Nchọcha Barcelona bara uru nke ukwu maka na o gosiputara etu osu asusu si eji anumanu di iche iche akwa omume mmadu maobu udi mmadu onye ahụ bu. O di iche na nchọcha a maka na o gbadoro ukwu na nsinabe na nchuta mburu anumanu n'uzo di iche iche; ebe nchọcha a bu maka echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

Kövecses (2002) kwuputara na mburu anumanu na-enweta mputara ha mgbe mmadu na-ewere agwara di na mmaadu nye anumanu; ma werezie agwara ndi ahụ na-arugara mmadu. Site na nkwa Kövecses, mburu anumanu obula bu echiche ndi mmadu gbasara anumanu ahụ. N'ala Igbo, ndi mmadu na-ahuta mbe di ka anu di aghugho; aghugho bu agwara e ji mara mmadu. Nke a mere na a si na mmadu bu mbe, a mara na onye ahụ di aghugho.

Evan na Green (2006) n'aka nke ha kwuru na mburu anumanu abughi naani mmadu bu nchuta ya, kama oge ufodu, ulo, ebe maobu ihe ndi ozọ nwere ike ino di ka

nchuta na mburu anumanu. Echiche ha bu eziokwu maka na otutu oge ihe ndi ozọ abughi mmadu na-anọ di ka nchuta na mburu anumanu. Omumaatu: (5) Obodo ahụ bu enyi. Nke a putara na obodo ahụ bu nnukwu obodo.

Wee (2004) mere nchocha maka mburu metutara anumanu site n'odibendi. O choptara na mburu metutara anumanu nwere echiche di iche iche site na nsirihu mba di iche iche. Omumaatu: A bia na mba Persia aworo bu anu na-egosi aghugho. Ya bu na a si na mmadu bu aworo, ihe o putara bu na onye ahụ di aghugho. Mana o dighi etu a na nsirihu mba ndi ozọ. N'agbanyeghi ndiche a, ufodu mburu anumanu yiri onwe ha na mba di iche iche. Omumaatu: nkita bu anu ndi agburu obula na-ahụ di ka anu na-agba oke oso. Ya bu, a si na mmadu bu nkita, ihe o putara bu na onye ahụ na-agbata oso.

Nchocha Wee bara uru nke ukwu, maka na o ziputara mburu di ka o si di na nsirihu mba di iche iche. Nke a ga-enye aka ighota ka echiche ufodu agburu si di. N'agbanyeghi uru ndi a, o gboghi nsogbu nchocha a, maka na o gbadoro ukwu na mburu anumanu na nsirihu mba di iche iche, ebe nchocha a bu maka echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee.

Atutu Mgbakwasa Ukwu

Atutu nchocha a ga-agbakwasa ukwu na ya bu Atutu Njirime. Onye tuputara atutu a bu Ludwig Wittgenstein n'afọ 1953. O bu usoro nsirihu ka atutu a ji enye nkowa. O na-akowa na echiche okwu obula bu ihe ndi nwe ya ji ya eme n'asusu. Nke a gosiri na o nweghi okwu nwere echiche

aka ya, mana a ma na echiche nwere ọdidi nnoṛo onwe nke emetutaḡhi ọnoḡu ya n'asusu maḡbu n'atumatu okwu. Atutu a bara uru nke ukwu maka na o na-eweputa echiche na nsirihu mba di iche iche. Ebe o bu na nchocha a metutara echiche mburu anumanu n'asusu abuo kwuru onwe ha, atutu ga-aka mma iji nye nkowa na ya bu atutu njirime.

Echiche Mburu Anumanu n'Asusu Igbo

N'asusu Igbo, umu anumanu di iche iche na-eziputa mburu na-enye echiche di iche iche site na nsirihu ndi Igbo. Ha bu ndi a:

Agwo

Ndi Igbo na-ahuta agwo di ka anu na-amị amị. Na nsirihu ndi Igbo, agwo na-egosi ekwesighi ntukwasị obi. A si na mmadu bu agwo, ihe o putara bu na a gaghị atukwasị onye ahụ obi, omumaatu: (6) Emeka bu agwo. Nke a putara na a gaghị atukwasị Emeka obi.

Aturu

Na nsirihu ndi Igbo, aturu bu anu di nzuzu. A kpoo mmadu aturu, ihe o putara bu na onye ahụ di nzuzu, omumaatu: (7) Nwoke ahụ bu aturu. Ihe nke a putara bu na nwoke ahụ di nzuzu.

Agu

Ndi Igbo na-ahụ agu di ka anu na-akpa ike. A si na mmadu bu agu, ihe o putara bu na onye ahụ na-akpa ike, omumaatu: (8) Ikenna bu agu. Ihe nke a putara bu na Ikenna na-akpa ike.

Ahuhu

Na nsirihu ndi Igbo, ahuhu bu anu pere mpe, ya bu na a si na mmadu maḡbu ihe bu ahuhu, ihe o putara bu na onye ahụ maḡbu ihe ahụ pere mpe nke ukwu, omumaatu: (9) Ada bu

ahụhụ n'ebe Chike nọ. Ihe nke a pụtara bụ na Chike ka Ada nke ukwu.

Agu owuu

Ndị Igbo na-ahụta agu owuu dị ka anụ agụ na-agu nke ukwu. Nke a kpatara na anụ ọbụla ọ hụrụ, ọ dogbuo ya, rie. Ya bụ, a sị na mmadụ bụ agu owuu, ihe ọ pụtara bụ na agụ na-agu onye ahụ nke ukwu, ọmụmaatụ: (10) Okafo bụ agu owuu. Nke a pụtara na agụ na-agu Okafo oge niile.

Ehi

Ehi bụ anụ buru ibu na nsiri hụ ndị Igbo. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ehi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ buru ibu, ọmụmaatụ: (12) Nwaanyi ahụ bụ ehi. Nke a pụtara na nwaanyi ahụ buru ibu.

Esu

Na nsiri hụ ndị Igbo, esu bụ anụ anaghị ahụ ụzọ, ya bụ na ọ na-asọ isi. A sị na mmadụ bụ esu, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ anaghị ahụ ụzọ, ọmụmaatụ: (13) Onyeka bụ esu. Nke a pụtara na Onyeka anaghị ahụ ụzọ.

Ezi

Ndị Igbo na-ahụ ezi dị ka anụ na-eru inyi nke ukwu. A sị na mmadụ bụ ezi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eru inyi, ọmụmaatụ: (14) Uchenna bụ ezi. Nke a pụtara na Uchenna anaghị adi ọcha.

Ejula

Na nsiri hụ ndị Igbo, ejula bụ anụ dị nwayọọ. A sị na mmadụ bụ ejula, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ dị nwayọọ maọbụ na ọ naghị agasi ije ike, ọmụmaatụ: (15) Nwata ahụ bụ ejula. Nke a pụtara na nwata ahụ dị nwayọọ maọbụ na ọ naghị agasi ije ike.

Enyi

Enyi bụ anụ buru nnukwu ibu. Na nsirihụ ndị Igbo, a na-eji ya ezipụta ihe kacha ibe ya. A kpọọ mmadụ enyi, ihe ọ putara bụ na o nweghi onye ka onye ahụ, ọmụmaatụ: (16) Chike bụ enyi. Nke a putara na Chike buru ibu nke ukwu.

Enwe

Ndị Igbo na-ahụta enwe dị ka anụ na-arị elu; ọ na-esi n'otu osisi efere n'osisi ọzọ. Mgbe a sị na mmadụ bụ enwe, ihe ọ putara bụ na onye ahụ na-arị elu nke ukwu; maọbụ na onye ahụ anaghị anọ otu ebe, ọmụmaatụ: (17) Okonkwọ bụ enwe. Ihe nke a putara bụ na Okonkwọ na-arịta elu maọbụ Okonkwọ anaghị anọ otu ebe.

Mbe

Ihe ndị Igbo ji mara mbe bụ aghughọ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ mbe, ihe ọ putara bụ na onye ahụ na-aghọ aghughọ nke ukwu, ọmụmaatụ: (18) Nwoke ahụ bụ mbe. Nke a putara na nwoke ahụ dị aghughọ.

Nduru

Na nsirihụ ndị Igbo, nduru bụ anụ na-ahụ ụzọ nke ukwu. A kpọọ mmadụ nduru, ihe ọ putara bụ na onye ahụ na-ahụ ụzọ nke ukwu, ọmụmaatụ: (19) Uchenna bụ nduru. Nke a putara na Uchenna na-ahụ ụzọ nke ukwu.

Nnụnụ

Ndị Igbo na-ahụta nnụnụ dị ka anụ nweere onwe ya. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ nnụnụ, ihe ọ putara bụ na-onye ahụ nweere onwe ya. O nweghi onye na-achị ya, ọmụmaatụ: (20) Chioma bụ nnụnụ. Nke a putara na Chioma nweere onwe ya.

Ogwumaagala

Ndị Igbo na-ahụta ogwumagala dị ka anụ na-eñomi ọcha ọbụla ọ hụrụ. Ya bụ, a kpọọ na mmadụ ogwumagala, ihe ọ putara bụ na onye ahụ na-eñomi ndị mmadụ nke ukwu, ọmụmaatụ: (21) Nonso bụ ogwumagala, o nweghi onye mara

uche ya. Nke a pụtara na Nonso na-eñomi ndị mmadụ nke ukwu.

Ọkụkọ

Ndị Igbo na-ahụta ọkụkọ ka anụ dị uchu; ọ na-agba mbọ nke ukwu. A sị na mmadụ bụ ọkụkọ, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-agba mbọ nke ukwu, ọmụmaatụ: (22) Nwaanyi ahụ bụ ọkụkọ. Nke a pụtara na nwaanyi ahụ dị uchu n'ọrụ.

Ugo

Na nsirihụ ndị Igbo, ugo bụ anụ mara mma. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ugo, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ mara mma nke ukwu, ọmụmaatụ: (23) Adamma bụ ugo. Nke a pụtara na Adamma mara mma nke ukwu.

Ụsụ

Na nkwenye ndị Igbo, ụsụ abughị anụ elu nke o ji abụ anụ ala. A sị na mmadụ bụ ụsụ, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ enweghi ebe ọ kwụ, ọmụmaatụ: (24) Ikenna bụ ụsụ n'atumatụ ahụ. Ihe nke a pụtara bụ na Ikenna enweghi ebe ọ kwụ.

Nkịta

Ndị Igbo na-ahụ nkịta ka anụ na-agba ọsọ nke ukwu. Nke a mere na a sị na mmadụ bụ nkịta, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-agba ọsọ nke ukwu, ọmụmaatụ: (25) Ada bụ nkịta n'ọsọ ahụ. Nke a pụtara na Ada gbara ọsọ nke ọma.

Echiche Mbụrụ Anumanụ n'Asụsụ Bekee

N'asụsụ Bekee, ụmụ anumanụ dị iche iche na-eziputa mbụrụ na-enye echiche dị iche iche site na nsirihụ asụsụ Bekee. Ha bụ ndị a:

Agwọ- (Snake)

Ndị Bekee na-ahụta agwọ dị ka anụ na-amị amị. Na nsirihụ ndị Bekee, agwọ na-egosi ekwesighi ntụkwasị obi. A sị na

mmadu bu agwo, ihe o putara bu na a gaghị atukwasị onye ahụ obi, omumaatu: (26) I bu agwo (You are a snake). Nke a putara na a gaghị atukwasị onye ahụ obi.

Aturu- (Sheep)

Na nsirihu ndi Bekee, aturu bu anu a na-edu edu. Ya bu na a si na mmadu bu aturu, ihe o putara bu na onye ahụ enweghi onwe ya; a na-edu ya edu, omumaatu : (27) (Ngozi is a sheep) Ngozi bu aturu. Ihe nke a putara bu na a na-edu Ngozi edu.

Agụ – (Tiger)

Ndi Bekee na-ahụ agụ di ka anu na-akpa ike nke ukwu. Ya bu na a si na mmadu bu agụ, ihe o putara bu na onye ahụ na-akpa ike nke ukwu, omumaatu: (28) (He is a tiger in that fight) O bu agụ n'ogu ahụ. Nke a putara na o kpara ike n'ogu ahụ.

Ahuhu - (Ant)

Na nsirihu ndi Bekee, ahuhu bu anu pere mpe nke ukwu, ya bu na a si na mmadu maobu ihe bu ahuhu, ihe o putara bu na onye ahụ maobu ihe ahụ pere mpe nke ukwu omumaatu: (29) (Ada is an ant compared to Chike). Ada bu ahuhu n'ebe Chike no. Nke a putara na Chike ka Ada nke ukwu.

Agụ owuu – (Wolf)

Ndi Bekee na-ahuta agụ owuu ka anu aguu na-agu nke ukwu. Ya bu, a si na mmadu bu agụ owuu, ihe o putara bu na aguu na-agu onye ahụ nke ukwu, omumaatu: (30) (That man is a wolf) Nwoke ahụ bu agụ owuu. Nke a putara na aguu na-agu nwoke ahụ oge niile.

Ehi – (Cow)

Ehi bu anu di nzuzu na nsirihu ndi Bekee. Ya bu na a si na mmadu bu ehi, ihe o putara bu na onye ahụ di nzuzu,

omụmaatụ: (32) (The woman is a cow; the woman is silly) Nwaanyi ahụ bu ehi. Nke a putara na nwaanyi ahụ di nzuzu.

Esu – (Millipede)

Na nsirihu ndi Bekee, esu bu anu anaghi agasi ije ike. Ya bu na a si na mmadu bu esu, ihe o putara bu na onye ahụ anaghi agasi ike. omụmaatụ: (33) Ada was a millipede on that journey (Ada bu esu na njem ahụ). Nke a putara na Ada agasighi ije ike na njem ahụ.

Ezi – (Pig)

Ndi Bekee na-ahụ ezi ka anu di anya ukwu maobu anu n-eri oke nri. Ya bu na a si na mmadu bu ezi, ihe o putara bu na onye ahụ di anya ukwu maobu na o na-eri oke nri, omụmaatụ: (34) (Uchenna is a pig) Uchenna bu ezi. Nke a putara na Uchenna di anya ukwu maobu na o na-eri oke nri.

Ejula – (Snail)

Na nsirihu ndi Bekee, ejula bu anu di nwayo. Ya bu, a si na mmadu bu ejula, ihe o putara bu na onye ahụ di nwayo, omụmaatụ: (35) (That child is a snail) Nwata ahụ bu ejula. Nke a putara na nwata ahụ di nwayo.

Enyi –(Elephant)

Enyi bu anu buru ibu nke ukwu. Na nsirihu ndi Bekee, a na-eji ya eziputa ihe kacha ibe ya. Ya bu na a si na mmadu bu enyi, ihe o putara bu na o nweghi onye ka onye ahụ, omụmaatụ: (36) (The man is an elephant) Nwoke ahụ bu enyi. Nke a putara na nwoke ahụ buru ibu nke ukwu.

Enwe – (Monkey)

Ndi Bekee na-ahuta enwe di ka anu joro njo. Mgbe a si na mmadu bu enwe, ihe o putara bu na onye ahụ joro njo nke ukwu, omụmaatụ: (37) (He is a monkey) O bu enwe. Ihe nke a putara bu na o joro njo nke ukwu.

Mbe –(Tortoise)

Ihe ndị Bekee ji mara mbe bụ okenye. Nke a bụ maka na mbe so n'anụ kacha enwe ogologo ndụ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ mbe, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eme ka okenye maọbụ na onye ahụ emeela okenye, ọmụmaatụ: (38) (The man is a tortoise) Nwoke ahụ bụ mbe. Nke a pụtara na nwoke ahụ bụ okenye.

Nduru – (Dove)

Na nsirihi ndị Bekee, nduru na-egosi aka ịdị ọcha. A sị na mmadụ bụ nduru, ihe ọ pụtara bụ na aka onye ahụ dị ọcha, ọmụmaatụ: (39) (The policeman is a dove in that matter) Onye uwe ojii ahụ bụ nduru n'ihe ahụ mere. Nke a pụtara na aka onye uwe ojii ahụ dị ọcha n'ihe merenu.

Nnụnụ - (Bird)

Ndị Bekee na-ahụta nnụnụ ka anụ nweere onwe ya. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ nnụnụ, ihe ọ pụtara bụ na-onye ahụ nweere onwe ya. Ọ bụ ya ka ha ji asị (As free as a bird) ọmụmaatụ: (40) (Chioma is a bird) Chioma bụ nnụnụ. Nke a pụtara na Chioma nweere onwe ya.

Ogwumaagala – (Chameleon)

Ndị Bekee na-ahụta ogwumagala ka anụ na-eñomi ọcha ọbụla ọ hụrụ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ogwumagala, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eñomi ndị ọzọ; ọ naghị akwudo n'uche aka ya, ọmụmaatụ (41) (Nonso is a chameleon) Nonso bụ ogwumagala. Ihe ọ pụtara bụ na Nonso nwere ike ịtughari oge ọbụla.

Ọkụkọ - (Chicken)

Ndị Bekee na-ahụta ọkụkọ dị ka anụ dị ụjọ. A sị na mmadụ bụ ọkụkọ, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-atụ ụjọ nke ukwuu, ọmụmaatụ: (42) (That woman is a chicken) Nwaanyi ahụ bụ ọkụkọ. Nke a pụtara na nwaanyi ahụ dị ụjọ.

Ugo – (Eagle)

Na nsiriḥu ndị Bekee, ugo bụ anụ mara mma nke ukwuu. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ugo, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ mara mma nke ukwuu, ọmụmaatụ: (43) (Adamma is an eagle) Adamma bụ ugo. Nke a pụtara na Adamma mara mma nke ukwuu.

Ụsụ - (Bat)

Na nkwenye ndị Bekee, usụ kpuru isi, ọ naghị ahụ ụzọ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ usụ, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-asọ isi, ọmụmaatụ (44) (Ikenna is a bat) Ikenna bụ usụ. Ihe nke a pụtara bụ na Ikenna anaghị ahụ ụzọ.

Nkịta – (Dog)

Ndị Bekee na-ahụ nkịta dī ka anụ na-agbata ọsọ. Mgbe a sị na mmadụ bụ nkịta, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-agbata ọsọ, ọmụmaatụ: (45) (Uju is a dog in that athletics) Uju bụ nkịta n'ọsọ ahụ. Nke a pụtara na Uju gbara ọsọ nke ọma.

Eserese Nkọwa

Anụmanụ	Echiche n'Asụsụ Igbo	Echiche n'Asụsụ Bekee
Agwọ	Ekwesighi ntụkwasi obi	Ekwesighi ntụkwasi obi
Aturu	Nzuzu	Enweghi onwe
Agụ	Ikpa ike	Ikpa ike
Ahuhu	Ipe mpe	Ipe mpe
Agụ owuu	Oke aguu	Oke aguu
Ehi	Ibu ibu	Nzuzu
Esu	Isọ isi	Iga nwayọọ
Ezi	Iru inyi	Anya ukwu/iri oke nri
Ejula	Ime nwayọọ	Ime nwayọọ
Enyi	Ibu nnukwu ibu	Ibu nnukwu ibu
Enwe	Anoghi otu	Ijo njo nke

	ebe/iri elu	ukwuu
Mbe	Igho aghugho	Okenye
Nduru	Ihu uzọ nke oma	Aka idi ocha
Nnunu	Inwere onwe	Inwere onwe
Ogwumaagala	Oke nnomi	Oke nnomi
Okuko	Igba mbo	Itu ujo
Ugo	Ima mma nke ukwuu	Ima mma nke ukwuu
Uso	Akwughị otu ebe	Isọ isi
Nkita	Igba oso	Igba oso

Myiri Di n'Etiti Mburu Anumanu n'Asusu Igbo na Mburu Anumanu n'Asusu Bekee

N'ebe a, a ga-egosi ebe mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee si yie onwe ha. Ha bu ndi a:

Agwo

A bja n'asusu Igbo na n'asusu Bekee, a na-ahuta agwo ka anu na-ami ami. Na nsirihu ndi Igbo na ndi Bekee, agwo na-egosi ekwesighi ntukwasị obi. Ya bu, a si na mmadu bu agwo ihe o putara bu na a gaghị atukwasị onye ahụ obi, omumaatu: (46) Okeke bu agwo (Okeke is a snake). Nke a putara na a gaghị atukwasị Okeke obi.

Agu

Ndi Igbo na ndi Bekee na-ahụ agu di ka anu na-akpa ike. Ya bu na a si na mmadu bu agu ihe o putara bu na onye ahụ na-akpa ike, omumaatu: (47) Okafọ bu agu (Okafor is a tiger). Nke a putara na Okakọ na-akpa ike.

Ahuhu

Na nsirihu ndi Igbo na ndi Bekee, ahuhu bu anu pere mpe nke ukwuu, ya bu na a si na mmadu maobu ihe bu ahuhu, ihe o putara bu na onye ahụ maobu ihe ahụ pere mpe nke ukwuu, omumaatu: (48) Okechukwu bu ahuhu n'ebe

Chimaobi nọ (Okechukwu is an ant compared to Chimaobi).
Nke a pụtara na Chimaobi ka Okechukwu nke ukwu.

Agụ owuu

Ndị Igbo na ndị Bekee na-ahụta agụ owuu ka anụ agụ na-agụ nke ukwu. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ agụ owuu, ihe ọ pụtara bụ na agụ na-agụ onye ahụ nke ukwu, ọmụmaatụ: (49) Obidike bụ agụ owuu (Obidike is a wolf). Nke a pụtara na agụ na-agụ Obidike oge niile.

Ejula

Na nsirihụ ndị Igbo na ndị Bekee, ejula bụ anụ dī nwayọọ. Ya bụ, a sị na mmadụ bụ ejula, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ dī nwayọọ, ọmụmaatụ: (50) Nwaanyị ahụ bụ ejula (That woman is a snail). Nke a pụtara na nwaanyị ahụ dī nwayọọ.

Enyi

Enyi bụ anụ buru ibu nke ukwu. Na nsirihụ ndị Igbo na ndị Bekee, a na-eji ya ezipụta ihe kacha ibe ya. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ enyi, ihe ọ pụtara bụ na o nweghi onye ka onye ahụ, ọmụmaatụ: (51) Nwangwu bụ enyi (Nwangwu is an elephant). Nke a pụtara na Nwangwu buru ibu nke ukwu.

Nnụnụ

Ndị Igbo na ndị Bekee na-ahụta nnụnụ ka anụ nweere onwe ya. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ nnụnụ, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ nweere onwe ya, ọmụmaatụ: (52) Chika bụ nnụnụ (Chika is a bird). Nke a pụtara na Chika nweere onwe ya.

Ogwumaagala

Ndị Igbo na ndị Bekee na-ahụta ogwumaagala dī ka anụ na-eñomi ọcha ọbụla ọ hụrụ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ogwumaagala, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eñomi ihe ndị ọzọ na-eme; ọ naghị akwudo n'uche aka ya, ọmụmaatụ (53) Nwankwọ bụ ogwumaagala (Nwankwọ is a chameleon). Ihe ọ

putara bu na Nwankwo nwere ike itughari uche ya n'ihe oge obula.

Ugo

Na nsirihu ndi Igbo na ndi Bekee, ugo bu anu mara mma nke ukwu. Ya bu na a si na mmadu bu ugo, ihe o putara bu na onye ahụ mara mma nke ukwu, omumaatu: (54) Ngozi bu ugo (Ngozi is an eagle). Nke a putara na Ngozi mara mma nke ukwu.

Nkita

Ndi Igbo na ndi Bekee na-ahụ nkita di ka anu na-agbata oso. Mgbe a si na mmadu bu nkita, ihe o putara bu na onye ahụ na-agbata oso, omumaatu: (55) Ugochukwu bu nkita n'oso ahụ (Ugochukwu is a dog in that athletics). Nke a putara na Ugochukwu gbara oso nke oma.

Ndiche Di n'Etiti Mburu Anumanu n'Asusu Igbo na Mburu Anumanu n'Asusu Bekee

N'agbanyeghi myiri di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee, e nwegasiri ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu abuo a. Mpaghara a ga-eleba anya n'ihe di iche na mburu anumanu na nsirihu asusu Igbo na asusu Bekee. Ha bu ndi a:

Aturu

Na nsirihu ndi Igbo, aturu bu anu di nzuzu. Ya bu na a si na mmadu bu aturu, ihe o putara bu na onye ahụ di nzuzu, omumaatu: (56) Chike bu aturu. Ihe nke a putara bu na Chike di nzuzu.

N'aka nke ozo, na nsirihu ndi Bekee, aturu bu anu a na-edu edu; o nweghi onwe ya. Ya bu na a si na mmadu bu aturu, ihe o putara bu na onye ahụ enweghi onwe ya; a na-edu ya

edu, ọmụmaatụ: (57) (Chisom is a sheep) Chisom bụ atụrụ. Ihe nke a pụtara bụ na a na-edu Chisom edu.

Ehi

Ehi bụ anụ buru ibu na nsirihụ ndị Igbo, burukwa anụ e ji akwanyere mmadụ ugwu. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ehi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ buru ibu, ọmụmaatụ: (60) Nwunye Okeke bụ ehi. Nke a pụtara na nwunye Okeke buru ibu.

N'aka nke ọzọ, ehi bụ anụ dī nzuzu na nsirihụ ndị Bekee. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ehi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ dī nzuzu, ọmụmaatụ: (61) (The woman is a cow; the woman is silly) Nwaanyị ahụ bụ ehi. Nke a pụtara na nwaanyị ahụ dī nzuzu.

Esu

Na nsirihụ ndị Igbo, esu bụ anụ na-eziputa iso isi; ahughị ụzọ. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ esu, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-asọ isi, ọ naghị ahụ ụzọ, ọmụmaatụ: (62) Onyeka bụ esu. Nke a pụtara na Onyeka anaghị ahụ ụzọ.

A bja na nsirihụ ndị Bekee, esu bụ anụ anaghị agasi ije ike. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ esu, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ anaghị agasi ije ike, ọmụmaatụ: (63) (Obi was a millipede on that journey) Obi bụ esu na njem ahụ. Nke a pụtara na Obi agasighi ije ike.

Ezi

Ndị Igbo na-ahụ ezi dī ka anụ na-eru inyi nke ukwu. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ ezi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eru inyi nke ukwu, ọmụmaatụ: (64) Nne Ada bụ ezi. Nke a pụtara na nne Ada anaghị adị ọcha. Mana ndị Bekee na-ahụ ezi dī ka anụ dī anya ukwu maobụ anụ na-eri oke nri. Ya

bụ na a sị na mmadụ bụ ezi, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ dị anya ukwu maọbụ na ọ na-eri oke nri, ọmụmaatụ: (65) (Nneoma is a pig) Nneoma bụ ezi. Nke a pụtara na Nneoma dị anya ukwu maọbụ na ọ na-eri oke nri.

Enwe

Ndị Igbo na-ahụta enwe dị ka anụ na-arị elu. Ọ na-esi n'otu osisi efere n'osisi ọzọ. Mgbe a sị na mmadụ bụ enwe, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-arị elu nke ukwu; maọbụ na onye ahụ anaghị anọ otu ebe, ọmụmaatụ: (66) Nwude bụ enwe. Ihe nke a pụtara bụ na Nwude na-arịta elu; maọbụ Nwude anaghị anọ otu ebe. Mana ndị Bekee na-ahụta enwe dị ka anụ jorọ njo. Mgbe a sị na mmadụ bụ enwe, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ jorọ njo nke ukwu, ọmụmaatụ: (67) (He is a monkey) Ọ bụ enwe. Ihe nke a pụtara bụ na ọ jorọ njo nke ukwu.

Mbe

Ihe ndị Igbo ji mara mbe bụ aghugho. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ mbe, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-agho aghugho nke ukwu, ọmụmaatụ: (68) Nwata ahụ bụ mbe. Nke a pụtara na nwata ahụ dị aghugho.

N'aka nke ọzọ, ihe ndị Bekee ji mara mbe bụ okenye. Nke a bụ maka na mbe na-anọ ọtụtụ afọ n'ụwa tupu ọ nwuo. Ya bụ na a sị na mmadụ bụ mbe, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-eme ka okenye, ọmụmaatụ: (69) (The man is a tortoise) Nwoke ahụ bụ mbe. Nke a pụtara na nwoke ahụ bụ okenye.

Nduru

Na nsirihu ndị Igbo, nduru bụ anụ na-ahụ ụzọ nke ọma. A sị na mmadụ bụ nduru, ihe ọ pụtara bụ na onye ahụ na-ahụ ụzọ nke ọma, ọmụmaatụ: (70) Onye uwe ojii ahụ bụ nduru. Nke a pụtara na onye uwe ojii ahụ na-ahụ ụzọ nke ọma.

Mana na nsirihu ndi Bekee, nduru na-egosi aka idi ocha. A si na mmadu bu nduru, ihe o putara bu na aka onye ahụ di ocha, omumaatu: (71) (The policeman is a dove in that case) Onye uwe ojii ahụ bu nduru n'ihe ahụ merenu. Nke a putara na aka onye uwe ojii ahụ di ocha n'ihe ahụ merenu.

Okuko

Ndi Igbo na-ahuta okuko ka anu di uchu, anu na-agba mbo nke ukwu. O na-ebu ibe ya uzọ eme ihe obula. Ya bu, a si na mmadu bu okuko, ihe o putara bu na onye ahụ na-agba mbo nke ukwu. Omumaatu: (72) Ogonna bu okuko. Nke a putara na Ogonna na-agba mbo nke ukwu. Mana ndi Bekee na-ahuta okuko di ka anu di ujo. A si na mmadu bu okuko, ihe o putara bu na onye ahụ na-atu ujo nke ukwu, omumaatu: (73) (That man is a chicken) Nwoke ahụ bu okuko. Nke a putara na nwoke ahụ di ujo.

Usu

Na nkwenye ndi Igbo, usu abughi anu elu nke o ji abụ anu ala. Ya bu na a si na mmadu bu usu, ihe o putara bu na onye ahụ enweghi ebe o kwu, omumaatu (74) Onyinye bu usu n'atumatu ahụ. Ihe nke a putara bu na Onyinye enweghi ebe o kwu. Mana a bia na nkwenye ndi Bekee, usu kpuru isi, o naghị ahụ uzọ. Ya bu na a si na mmadu bu usu, ihe o putara bu na onye ahụ na-asọ isi, omumaatu (75) (Onyeka is a bat) Onyeka bu usu. Ihe nke a putara bu na Onyeka anaghị ahụ uzọ.

Nchikota

Na nchocha a bu "echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na n'asusu Bekee", nwanchocha choputara nsinabe na nchuta mburu anumanu n'asusu Igbo na asusu Bekee. O siri na ha nweta myiri na ndiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu

Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee. A gbasoro atutu njirime wee mee nchocha a. Mgbe e mechara nchocha a, a choptara na myiri di n'etiti mburu anumanu n'asusu Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee bu na a bia n'asusu Igbo na asusu Bekee, agwo na-egosi ekwesighi ntukwasị obi, agu na-egosi ikpa ike, ahuhu na-egosi ipe mpe, agu owuu na-egosi oke aguu, ejula na-egosi idi nwayoo, enyi na-egosi ibu nnukwu ibu, nnunu na-egosi inwere onwe, ogwumaagala na-egosi oke nnomi, ugo na-egosi ima mma, ebe nkita na-egosi igba oke oso. A choptakwara na ndjiche di n'etiti ha bu na a bia n'asusu Igbo, aturu na-egosi nzuzu, mana n'asusu Bekee, o na-egosi enweghi onwe. N'asusu Igbo, ehi na-egosi ibu ibu, mana n'asusu Bekee, o na-egosi nzuzu. N'asusu Igbo, esu na-egosi ikpu isi, mana n'asusu Bekee o na-egosi nwayoo. N'asusu Igbo, ezi na-egosi iru inyi, mana n'asusu Bekee, o na-egosi anya ukwu na iri oke nri. N'asusu Igbo, enwe na-egosi iri oke elu maabu anoghi otu ebe, mana n'asusu Bekee, o na-egosi ijọ njo. N'asusu Igbo, mbe na-egosi igho aghugho, mana n'asusu Bekee, o na-egosi okenye. N'asusu Igbo, nduru na-egosi ihu uzọ nke oma, mana n'asusu Bekee, o na-egosi aka idi ocha. N'asusu Igbo, okuko na-egosi igba mbo, mana n'asusu Bekee, o na-egosi itu ujo. N'asusu Igbo, usu na-egosi akwughị otu ebe, mana n'asusu Bekee, o na-egosi ikpu isi.

Mmechi

Na njedebe nchocha a, nwanchocha mejuputara ebumnobi ya nke bu inyocha ma detuo echiche mburu anumanu n'asusu Igbo na n'asusu Bekee. O choptara echiche mburu anumanu n'asusu Igbo, echiche mburu anumanu n'asusu

Bekee; myiri na ndjiche di n'etiti mburu anumanu n'asusu
Igbo na mburu anumanu n'asusu Bekee.

Edensibija

- Barcelona, A. (2000). *Metaphor and metonymy at the crossroads*. Berlin: Mouton de Gruyter
- Deignam, A. (2003). "Metaphorical expression and culture: An indirect link", *Journal of Metaphor and Symbols*, Vol. 18, 255-271.
- Evan, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburg: Edinburg University Press.
- Grady, E. J. (2007). *Metaphor in Oxford handbook of cognitive linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Halupka-Resetar, S. & Radic, C. (2003). "Animal names used in addressing people in Serbian". *Journal of Pragmatics*, vol. 35, 190 – 199.
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G. (1993). The contemporary theory of metaphor. N'Ortony, A (Ed.). *Metaphor and thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lee, D. (2001). *Cognitive linguistics: An introduction*. Oxford: Oxford University Press
- Low, G. D. (1988). *On teaching metaphor*. Oxford: Oxford University Press.
- Miall, D. (1982). *Metaphor: Problems and perspectives*. New York: Harvester Press.

- Radden, G. (1999). "How metonymy are metaphors?" Na Barcelona (Ed.). *Metaphor and metonymy at the crossroads*. Berlin: Mounton de Gruyter
- Wee, L. (2004). *Proper names and theory of metaphor*. Cambridge: Cambridge University Press.
- White, M. (2003). *Metaphor and economy: the case of growth, English for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University Press.